

voorjaar 2013

FIETSBEL

Fietsersbond Haagse Regio en Zoetermeer

interview met burgemeester Van Aartsen
wortelopdruk
uitspanning 'de Duinen'
fietscripto

FIETSBEL

Fietsbel is een periodieke uitgave van de Fietsersbond afdeling Haagse regio. *Fietsbel* verschijnt tweemaal per jaar.

website: Haagseregio.fietsersbond.nl
 redactieadres: Postbus 11638,
 2502 AP DEN HAAG
 e-mail: fietsbel.denhaag@gmail.com
 redactie: Rob Jamin (eindredactie),
 Anneke de Jong en
 Ruud Grosmann (opmaak)
 oplage: 2 350 exemplaren
 druk: ZuidamUithof Drukkerijen
 issn: ISSN 0920-03633
 abonnement: minimaal 26 euro per jaar. Zie
 voor de betalingsvoorwaarden
www.fietsersbond.nl/lidworden

Aan dit nummer werkten mee:
 Johan Bommelé, Wil Bianchi, Michiel van
 Esch, Daan Goedhart, Ada Meltzer, Bob
 Molenaar, Julius Pasgeld, Erwin Ruitenber

INHOUDSOPGAVE

- 2** redactioneel
- 3** gemengd nieuws
- 4** prominente Haagse fietsers:
de heer Van Aartsen
- 5** fietscripto
- 6** wortelopdruk
- 8** afdelingsnieuws Den Haag
- 9** column Julius Pasgeld, de kleine
Weimar
- 10** fotowedstrijd Parkenroute
- 11** recreatie
- 12** uitspanning 'de duinen'
- 13** ingezonden brief
- 14** afdelingsnieuws Den Haag
- 15** afdelingsnieuws Wassenaar
- 16** afdelingsnieuws Leidschendam/
Voorburg
- 17** afdelingsnieuws Rijswijk, Zoetermeer
- 18** uit de raad geklapt
- 19** kort Haags fietsnieuws
- 20** lezersinformatie

VERANDERING

Bij een nieuwe redactie rekent u op veranderingen. En daarin zullen we u niet teleurstellen. Onze bedoeling is om de leesbaarheid van *Fietsbel* te vergroten. We willen meer artikelen opnemen over wat er zo leuk is aan fietsen: ontspanning en recreatie. Het leek ons een mooie gelegenheid om gelijktijdig het uiterlijk wat op te frissen met een andere bladspiegel en ander letterje.

Wel behouden we het goede: berichten over belangenbehartiging, het eigenlijke bestaansrecht van *Fietsbel*. Bestuursleden en andere vrijwilligers in de afdelingen zijn druk bezig geweest met veiligheid, doorstroming, parkeren, comfort. Inspraak, benaderen en volgen van politici en ambtenaren, organiseren van wedstrijden, opzetten van acties, u kunt lezen hoe hard en succesvol ze werken. Ook blijven de bijdragen van de vaste columnisten Julius Pasgeld en Wil

Bianchi. Daarnaast is er aandacht voor wat er zich onder uw banden afspeelt, wat u onderweg ziet of meemaakt, en waar u naar toe zou kunnen gaan. Na thuiskomst kunt u uw ervaring uitleven in een nieuw onderdeel: het fietscriptogram.

We waren natuurlijk zeer vereerd dat onze eigen burgemeester bereid was de serie interviews met fietsende prominenten te openen.

We hopen dat u plezier beleeft aan het lezen van dit nummer. Uw commentaar of bijdrage voor de volgende keer is welkom op: fietsbel.denhaag@gmail.com

de redactie

FIETSCAFÉ

Op 23 mei is er om 20.30 een fietscafé in Pavlov aan het Spui. U bent er van harte welkom. U kunt tevoren in de stemming komen met een fietstocht door het Benoorden- en Bezuidenhout. Lees verder op pagina 18.

OP DE VOORPAGINA

Op de voorpagina toont de situatie op de Grote Marktstraat. De vraag is of voetgangers en fietsers er samen uit komen. Op drukke tijden stationeert de gemeente wijselijk verkeersregelaars met een snerpend fluitje in het versmalde deel. Die lijken op andere tijden en plekken ook zeer welkom...

ROUTEPLANNER FIETSERBOND VERNIEUWD

Op 28 maart heeft de Fietsersbond een nieuwe versie van de Fietsersbond Routeplanner gepresenteerd. Deze vernieuwing is mede mogelijk gemaakt door Eneco. De planner bestond al sinds 2005, de nieuwe versie maakt het plannen van een route nog sneller en gemakkelijker. De vormgeving is gebruiksvriendelijker geworden. De planner werkt nu ook op tablets en biedt de mogelijkheid om routes op te slaan en te delen via mail en sociale

media. Daarnaast bevat de nieuwe Fietsersbond Routeplanner ook enkele voorgeplande fietsroutes, en zal het aantal daarvan de komende tijd snel worden uitgebreid. Het is nu ook mogelijk om een fietsrondje te plannen op basis van een gekozen afstand. Het einde van de vernieuwingen is volgens projectleider Bas Hendriksen nog lang niet in zicht: "Eigenlijk kun je wel zeggen dat we nu pas beginnen met de vernieuwing van de Routeplan-

ner. Nog dit voorjaar kun je de planner ook makkelijk op je mobiele telefoon gebruiken, en na de zomer kunnen we apps voor Android en iOS aanbieden. Uiteindelijk kun je de Fietsersbond Routeplanner ook onderweg overal en altijd gebruiken."

(van de landelijke website van de Fietsersbond)

WAT MOETEN POLITICI VOOR FIETSER DOEN?

FIETSPARKEREN

Het bestuur van de regio Den Haag heeft in februari een brief gestuurd aan de raadscommissie Leefomgeving. Het complimenteert de gemeente voor het asfalteringsprogramma en de visie Fietsparkeren binnenstad. Zoals u verwacht zijn er ook kanttekeningen. Over het asfalteren bevelen we aan om ook de aanzetten/overgangen mee te nemen, dat zijn de meestal witte klinkers bij in- en uitritten tussen het fietspad en de over te steken auto-rijbaan. Zoals al in veel Nederlandse gemeenten gebeurt, kan ook in Den Haag het asfalt van het fietspad direct aansluiten op het asfalt van de rijbaan. Over de visie Fietsparkeren binnenstad het volgende. In de loop van jaren is er een gewoonterecht ontstaan om de fiets overal neer te zetten. Abrupt overgaan op handhaven van regels en voorschriften werkt dan averechts. In een schriftelijke reactie doet de Fietsersbond een voorstel hoe dan wel. Een tweede aanbeveling is om aanwijzingen op het wegdek te plaatsen, die zijn bij fietsers heel effectief. Tot slot een opmerking over de naam voor stalling de Laan. Bij navraag zijn weinig fietsers daarmee bekend, wel met de stalling Grote Markt. Daarom: 'Laat de Laan de Laan' voor de automobilisten en geef de fietsenstalling aan de Laan de naam 'Grote Markt'.

Volgend jaar worden er gemeenteraadsverkiezingen gehouden. De onderafdelingen Den Haag en Leidschendam-Voorburg van de Fietsersbond horen graag van hun leden in die gemeenten welke punten zij moeten bepleiten. Wat vindt u dat er op fietsgebied in de verkiezingsprogramma's moet komen?

Bijvoorbeeld: Inspraak voor de Fietsersbond bij herinrichting stad, wanneer er fietspaden zijn betrokken. Projecten uit het verleden: Leidschendam/Voorburg: de Sijtwendetunnel is prachtige verbinding tussen de A4 en Scheveningen, maar de fietser die van Voorburg naar Leidschendam rijdt, moet over een betegeld, bochtig fietspad de hoogte in klimmen. Met inspraak van de

Fietsersbond zou hier stellig een fietsvriendelijker oplossing uit de bus zijn gekomen.

Zoetermeer: de Balijbrug maakt een prachtig plaatje, maar voor fietsers is het een gedrocht. Zeven meter klimmen via opritten en onveilige haarspeldbochten. Een tunnelverbinding, zoals bij de Stationsstraat of Rokkeveenseweg, zou er met inspraak van de Fietsersbond misschien zijn gekomen.

Stuur ons uw ideeën en suggesties: postbus 11638, 2502 AP Den Haag of info@haagsefietsersbond.nl

Dan kunnen wij ze voorleggen aan de partijen.

stilleven

DE HEER VAN AARTSEN

Terwijl zijn agenda al afspraken voor 2014 bevat, kostte het niet veel moeite om de heer Jozias van Aartsen te spreken te krijgen. Kwestie van connecties? We laten u in onwetendheid. Naast hem is zijn woordvoerder aanwezig, de heer Gerben van den Berg. De burgervader geeft vriendelijk en uitvoerig antwoord op al onze vragen. Niet toevallig, want hij fietst graag en veel:

“Het liefst kom ik op de fiets naar mijn werk. Het gaat sneller, en je beweegt. Ik heb geen regenpak. Als het hard regent, laat ik de fiets staan, en ook als ik onderweg moet bellen, dan ga ik met de auto. Al die verhalen over slecht weer, het komt zelden voor dat ik vanwege het weer de auto moet nemen. Op de terugweg kan het me trouwens niet zoveel schelen, dan kan ik me thuis tenslotte verkleden. Ook werkbezoeken doe ik het liefst op de fiets, het is gewoon sneller. Gisteren (19 maart) bijvoorbeeld, had ik een afspraak met de voorzitter van de Tweede Kamer voor een werkbezoek op verschillende locaties in de stad. Zij houdt ook van fietsen. We hadden afgesproken om het fietsend te doen, maar helaas was het weer echt te slecht.”

Wat was uw eerste fiets?

“Daar vraagt u me iets.” Er valt een stilte, de enige tijdens het gesprek. Van Aartsen buigt zijn hoofd en denkt diep na. “Ja, eerst zo’n ding met zijwieltjes. Mijn eerste echte fiets was

de burgemeester poseert bereidwilig onder het stadslogo

een zwarte tweedehands. Ik was er alleen niet blij mee dat hij tweedehands was. Ik was toen denk ik een jaar of zeven. Toen we op de Richard Wagnerlaan woonden ging ik met de tram naar school, op de Mient. Later woonden we op de Van Alkemadelaan, van toen af ging ik met de fiets naar school. Ik heb heel veel fietsen gehad. Er zijn er helaas ook veel gestolen. Vooral toen ik in Pijnacker woonde. Bij het station daar zijn er in een korte periode drie van me gestolen, er was toen een bende actief. In zo’n geval is het een voordeel dat ik altijd tweedehands rijd, dat bevalt me uitstekend. Mijn leverancier zegt dat de fiets die ik nu heb, nog lang niet aan vervanging toe is.”

Kiest u voor een merk of een soort?

“Ik rijd het liefst met derailleur, ook al kan er dan geen kettingkast om. Hybride heette dat vroeger. Ik heb er nu een met zeven versnellingen.” (Aan het eind van het gesprek mogen we de fiets zien, red.)

Hoe gaat het met het vervoer van de dossiers?

Hij lacht. “Ik heb regelmatig twee koffers met stukken. Die worden dan gehaald en gebracht door de chauffeur.”

Heeft u een fietsenschuurtje?

Nu lacht hij hard. “Nee, ze staan thuis gewoon in de gang. Iedereen moet er maar langs schuiven. Hier op het stadhuis gaat ’ie in de stalling. Wanneer je dat vergelijkt met tien jaar geleden zijn de mogelijkheden in de binnenstad en bij de departementen enorm verbeterd. Het stallen gaat nu prima.”

Rijdt u ook voor uw plezier?

“Jazeker, dat doe ik heel graag. Mijn favoriet is een ritje naar het Zuiderpark en dan een of twee rondjes door het park. Het is daar altijd anders, ieder seizoen valt er iets te genieten. Vroeger reed ik ook regelmatig door de duinen, naar Wassenaar of richting Hoek van Holland. Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik de laatste jaren te weinig tijd heb gehad. Bij mooi weer is het in de duinen ook wel erg druk. Ik houd van een beetje doorfietsen, dan is het tempoverschil lastig met mensen die rustiger rijden. Er zijn bovendien wel veel paaltjes gekomen, dat is gevaarlijk voor mensen die tempo maken. In de duinen heb ik de associatie met de

Noorse hoogvlakten, zo prachtig. Voor mijn vrije tijd gebruik ik dezelfde fiets als voor het woon-werkverkeer.”

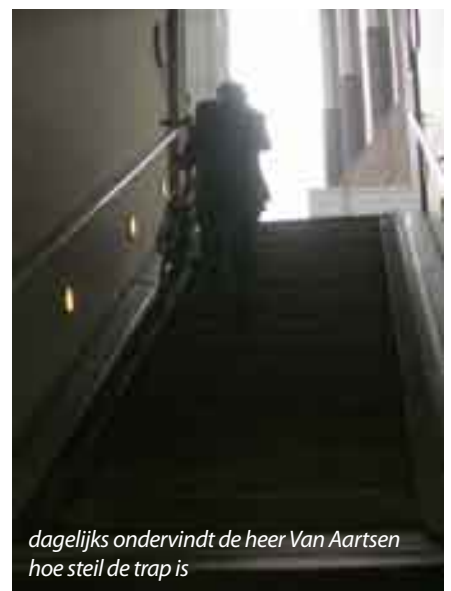
Rijdt er beveiliging mee?

Hij lijkt gechoqueerd. “Nee, zeg! Vroeger wel, toen ik minister was. Bij Buitenlandse Zaken en bij Landbouw. Bij het aantreden kreeg ik meteen een fietsverbod. Maar ik wist precies hoe dat ging. Na een dag of drie, vier begon ik te vragen hoe ernstig de dreiging nu eigenlijk was. En na een week mocht ik dan op de fiets. Er is nog een mooi verhaal over de beveiligers. Op de lange rechte stukken, zoals bij het Malieveld, fietste ik ze eruit. Ze schijnen geklaagd te hebben dat ze me moeilijk bij konden houden. Of het waar is, weet ik niet, maar het verhaal gaat dat ze daarna betere fietsen hebben gekregen. De laatste tijd word ik trouwens regelmatig ingehaald door leeftijdgenoten van wie ik denk: hoe is het mogelijk? U begrijpt het al: elektrische fietsen.”

Heeft u zelf wel eens op een elektrische fiets gezeten?

“Twee jaar geleden heb ik de Executive Award van de Fietsersbond ontvangen. Hij werd uitgereikt door Hugo van der Steenhoven, de directeur van de Fietsersbond (De Executive Award wordt elk jaar uitgereikt aan een bestuurder die het goede fietsvoorbeeld geeft, red.). De bijbehorende prijs was een elektrische fiets. Daar heb ik toen een rondje op gereden. Je moet er alleen erg mee oppassen, de bediening luistert nauw. Als je niet uitkijkt vlieg je

➔ **vervolg op volgende pagina**

dagelijks ondervindt de heer Van Aartsen hoe steil de trap is

FIETSCRYPTO

- A een sierraad voor uw fiets (7)
- B zo te horen wenst geen fietser deze kookspullen (5)
- C de weerstand tegen wielrennen niet gering (5, 6)
- D klef stelletje dat mee moet bij fietstochten (9)
- E zo rijden vechtjassen (3, 5, 6)
- F vader die een huwelijk tegenhoudt? (15)
- G gezellig hoekje voor de jongsten (11)
- H gaat het niet goed met de ú, dan gaat het niet goed met de fietsersbond (4, 5, 2, 5, 6)

➔ vervolg van vorige pagina

uit het zadel. Ik heb hem geschonken aan de fietspool voor ambtenaren. Vooral de Inspecteurs Openbare Ruimte, die tenslotte behoorlijke afstanden moeten afleggen in Den Haag, zijn er dol op.”

We besluiten het gesprek met een fotosessie. De burgemeester leidt ons over het Spuiplein naar de ingang van de fietsenstalling aan het Spui. Hij lacht vriendelijk naar burgers die hem herkennen. “Dat hoort erbij” had hij eerder ook gezegd toen we vroegen of hij vaak herkend wordt op de fiets. “Hé, daar gaat de burgemeester”, wordt er dan geroepen. De rekken in de stalling van het gemeentehuis zien er goed uit: de plaatsen zijn breed

genoeg voor speciale sturen, mandjes en dergelijke. In gezwinde pas loopt hij met de fiets de trap omhoog. Inderdaad een keurig onderhouden hybride, met dynamoverlichting. Bereidwillig loopt hij naar een plek waar de Haagse ooievaar mee op de foto kan en neemt verschillende posities in. We nemen hartelijk afscheid. Terwijl we na staan te praten, zien we in onze ooghoek dat de heren de trap naar twee hoog nemen. De burgemeester leeft gezond en heeft er plezier in, dat is duidelijk.

Anneke de Jong
Rob Jamin

Wie Fietsbel al wat langer leest, weet dat er een stevige traditie van serieuze artikelen is, maar altijd met plek voor een ander geluid. Zoals een gedicht of een Bob Molenaar-*multiple choice*-vraag. Omdat we niet een lezersonderzoek hebben gedaan weten we niet of een crypto-filippine aansluit bij wat u leuk vindt, maar we vinden het zeker het proberen waard!

Zet de oplossingen van de cryptische omschrijvingen, die onderaan staan, in het bovenste diagram. Door de genummerde letters over te nemen in het onderste diagram ontstaat hier de oplossing: een ouderlijk advies. E-mail deze oplossing voor 1 juni met uw naam en adres naar crypto.fietsbel@gmail.com en maak kans op een leuke prijs en minstens zo belangrijk: de eer. Want de namen van de winnaars worden (met de oplossing) in het volgende nummer vermeld.

advertentie

Schoolstraat 21 2511 AW Den Haag
telefoon 070- 3 65 73 06
fax 070- 3 89 77 94
www.travelbookstore.nl

WORTELOPDRUK

Elke fietser zijn eigen portie haakse bochten, onhandige oversteekjes, verzakkingen, enzovoorts. Ook de wasborden onder bomen zijn vaste prik. Geen gemeente die dit onderdeel van de dagelijkse hindernisbaan niet levert. Zijn ze inderdaad onvermijdelijk, of is er iets aan te doen? Ik steek mijn licht op bij Jorian van Leeuwen en zijn collega Paul Moerman van de afdeling Inrichting en Beheer Openbare Ruimte, gemeente Westland.

Voor hen hoort de zorg voor bomen bij hun dagelijks werk. De heren beginnen bij het begin: wat zijn de basale behoeften van een boom? Dat zijn zuurstof, voeding, water en verankering. De wortels voorzien de boom van alle vier, want ook zuurstof komt voornamelijk via de wortels binnen. In de vrije natuur worden afgevallen bladeren en dode bomen bewerkt door bacteriën en schimmels. Dat levert voedingsstoffen op én een losse bodemstructuur. Normaal gesproken beslaat het wortelnetwerk eenzelfde oppervlak als de kroon. De enige beperking voor de wortels is het grondwater, daarin kunnen de meeste soorten niet doordringen. In de klei- en veengronden van West-Nederland varieert de effectieve (zuurstofbevattende) groei ruimte tussen oppervlak en grondwaterspiegel van 50 tot 100 cm. In andere bodemsoorten kan die groei ruimte oplopen tot vele meters.

BESTRATING SLECHT VOOR BOMEN

In stedelijke omstandigheden is de natuurlijke cyclus onderbroken, want de bladeren en het dode materiaal worden veelal verwijderd. Kijk je in dwarsdoorsnede naar een moderne straat, dan zie je trottoirs met leidin-

een boompje met alleen een kluit is ten dode opgeschreven

op veel plaatsen wordt het stuur je uit de handen geslagen

gen eronder en asfalt met riolen: er is nauwelijks ruimte voor het ondergrondse wortelnetwerk. Daarnaast moet een wegdek een zekere belasting van bovenaf kunnen weerstaan: van voetstappen tot vrachtwagens. Door de ondergrond te verdichten worden verzakkingen in het wegdek voorkomen. Nu komen de heren echt op gang. Voor asfalt is een voorziening (fundering) van 80 cm diep noodzakelijk: 10 cm asfalt, 20 cm puin en 50 cm zand. De pijn voor de bomen zit in de dichtheid ervan waardoor met name zuurstof de wortels niet meer kan bereiken.

DEELTJESGROOTTE

Onder asfalt gebruikt men een steenmengsel (menggranulaat) van ongelijke korrelgrootte, volgens voorschrift van 0 tot 30 mm. Ook het zand heeft een sterk variërende korrelgrootte. Stelt u zich een stapel neergekieperde bakstenen voor. Daarin zijn altijd flinke holtes aanwezig doordat de bakstenen van hetzelfde formaat zijn. Maar nemen we gebroken exemplaren dan zijn de tussenruimtes veel kleiner. Mengten we het nog eens met fijn grind, dan raken ook die kleinere holtes grotendeels gevuld. Een vergelijkbaar effect hebben het menggranulaat en zand in de wegfundering: alle holtes raken gevuld. In zo'n volledig verdichte bodem hebben water en lucht geen doorgang meer. Wortels zoeken dan een weg naar boven, tot vlak onder het asfalt of tegels, want daar komen water en zuurstof door de kieren heen. Wortelopdruk is een gevolg van menselijk ingrijpen.

Er is dus een conflict tussen de behoefte aan verdichting van de bodem voor een egaal wegdek, en openheid voor de groei van bomen. Deze tegenstelling valt met de huidige technische middelen goed op te lossen.

OPLOSSINGEN

Mogelijkheid één. Breng in plaats van de traditionele funderingsmaterialen (menggranulaat en zand) speciale korrelmengsels aan. Waar voertuigen komen is bomengranulaat geschikt, opgebouwd uit steen van nagenoeg éénzelfde formaat, plus klei en voedingsstoffen. Voor trottoirs (lichte verkeersbelasting) heeft bomenzand de voorkeur., dat heeft ook een uniforme korrelgrootte, en het is gemengd met een kleine hoeveelheid organische

beluchtingssysteem

stof. En leg een netwerk aan van beluchtingsbuizen, op 80 cm diepte, met verbindingen omhoog naar de buitenlucht.

Als tweede: maak de bodem geschikt voor uitgroeiende wortels. Gemiddeld heeft een boom 0,75 m³ doorwortelbare ruimte per jaar nodig. De gebruikelijke levensduur van een straatinrichting is 30 jaar, dus dan heeft elke geplante boom 22,5 m³ nodig. Een jong boompje kost zo'n € 100, en inclusief plaatsingskosten € 200. Een plantplaats met 15 m³ groeiruimte komt op € 1.500. Niet veel budgethouders staan hiervoor te juichen, laat staan voor de kosten van 22,5 m³ groeiruimte.

Ten derde kunnen er in de bodem speciale groeiplaatsconstructies worden aangebracht. Die variëren van krattensystemen en watershells tot betonnen boombunkers. De honingbomen rond het Haagse stadhuis staan bijvoorbeeld in betonnen ondergrondse groeibunkers. Aldus kan men bomen laten groeien aan een volledig met natuursteen en beton afgedekt plein.

VOORBEELDEN

Aan de Lange Vijverberg was de bodem langs de Hofvijver ingeklonken door het flaneren en kermisvieren. De bomen daar begonnen te krenge. Ik trek vragend een wenkbrauw op. Jorian grijnst: het betekent 'achteruitgaan'. Stadgers zouden 'kwijnen' zeggen, denk ik. Op deze locatie is gekozen voor een groeiplaatsconstructie met watershells. Die zorgt ervoor dat de bodem niet meer kan worden verdicht door de vele wandelaars. Ook aan de beroemde Postzegelboom, een monumentale kastanje uit ca. 1883, in de vork van Paleisstraat en Noordeinde is veel aandacht besteed. Helaas hebben bomen op minder prominente plaatsen het moeilijk. Groenvoorzieningen zijn een dankbaar middel om burgers te paaien. Een score van zoveel honderd geplante bomen staat natuurlijk heel goed op het c.v. van elke wethouder. Om kosten te besparen worden bomen neergezet met alleen een kluitje grond eromheen. Die zijn voorbestemd om vroegtijdig te sterven, zij het na de gebruikelijke wethouderstermijn. En het probleem van de wortelopdruk wordt er niet mee opgelost.

Rob Jamin

grondige maatregelen

het systeem met de zuiltjes werd door de Romeinen gebruikt voor hun vloerverwarming

INVASIE

Dat de bomen aan de Lange Vijverberg er nu slecht bij staan, komt onder andere door een invasie van halsbandparkieten. Die zijn verzot op de knoppen en hebben er zoveel beschadigd dat de gezondheid van de bomen alsnog flink achteruit is gegaan.

GEVAARLIJK!?

FIETSEN IN VOETGANGERSGEBIEDEN: FEITEN EN GEVOELENS

Heel vaak als de Grote Marktstraat en het Spui ter sprake komen, valt het woord gevaarlijk. Daarmee wordt vooral het fietsen bedoeld. Deze twee straten zijn ingericht als een voetgangersgebied waarin fietsen is toegestaan. Het Buitenhof is ook zo'n straat, maar wordt in dit verband zelden genoemd. En nu heeft de gemeente Den Haag de hele binnenstad vrij gegeven voor de fiets, 7 dagen per week, 24 uur per dag. Is het gevaar dus nog verder toegenomen? En dat 'gevaar', wil dat zeggen dat de fietser een gevaar vormt voor de voetganger of omgekeerd? En hebben we het hier over een feit, een gevoel, of beide? Ik ga proberen om dit een rij te zetten, waarbij ik me baseer op onderzoeken, observaties, ervaringen elders en gesprekken.

VERKEERSCIRCULATIEPLAN

In november 2009 is het verkeerscirculatieplan ingevoerd. Het doorgaande autoverkeer wordt uit de binnenstad geweerd, en het gebied binnen de poliers (verzinkbare paaltjes) is aangewezen als voetgangersgebied waar het overige verkeer, dus ook de fietser, te gast is. Verblijf in dit gebied is aangenamer geworden: meer veilige ruimte en minder luchtverontreiniging. Dit blijkt ook uit het toegenomen aantal bezoekers. Dit alles stimuleert ondernemers / projectontwikkelaars om te investeren in de binnenstad. Behalve met openbaar vervoer en auto komen bezoekers steeds vaker per fiets naar het gebied. Dat is duidelijk te merken aan de groeiende hoeveelheid geparkeerde fietsen. Rond 2009 kwamen er jaarlijks 5,5 miljoen fietsers naar het centrum, in 2020 zal dit aantal zijn opgelopen tot 6,6 miljoen. Ruim 30% van alle bezoekers van de binnenstad zijn Haagse fietsers, 14% komt vanuit de regio.¹ Fietsers dragen fors bij aan de economie van de binnenstad. Voor ondernemers is het fietsverkeer een factor van belang.

FIETSERS VERSUS VOETGANGERS

Een gemiddelde voetganger loopt met een snelheid van 4 à 6 km per uur. Het tempo van voetgangers in een winkelgebied is gemiddeld 2 km per uur. Deze voetgangers voelen zich geen verkeersdeelnemer meer en letten niet op ander verkeer.

In de binnenstad rijden twee soorten fietsers, namelijk zij die de binnen-

stad willen bezoeken en degenen die er doorheen rijden op weg naar een andere bestemming. Er lopen twee belangrijke doorgaande fietsroutes: Prinsegracht/Grote Marktstraat/Kalvermarkt en Hofweg/Spui. Omdat er veel meer fietsers in en door de Grote Marktstraat rijden dan elders, ligt daar een verplicht fietspad. Dat blijft ook na de herinrichting van de straat zo. Omdat het gemeentelijk beleid op fietsparkeergebied is wat het is, staan overall in het voetgangersgebied fietsen geparkeerd, al dan niet in de weg. Met de nieuwe gemeentelijke Visie fietsparkeren binnenstad komt daar hopelijk verbetering in omdat er meer loop- en fietsruimte ontstaat.

Een fietser is een kwetsbare verkeersdeelnemer. Hij zal er alles aan doen om aanrakingen met paaltjes, randjes, (geparkeerde) auto's en ook voetgangers te voorkomen omdat hij anders een flinke smak zou maken. Daarom is een fietser altijd heel alert, in het bijzonder in voetgangersgebieden, omdat voetgangers daar ongeregeld lopen. Dit blijkt overduidelijk uit onderzoeken op dit gebied². Een voetganger in een voetgangersgebied voelt zich geen verkeersdeelnemer en wil niet gestoord worden tijdens zijn recreatieve tocht. Daarom schrikt een voetganger snel als een fietser naar zijn indruk onverwacht langs hem flitst, dat voelt als onveilig. In feite passen fietsers hun snelheid aan, zoals het een gast betaamt, maar nog meer voor eigen veiligheid. Een fietser is dus niet uit op een botsing, hij kijkt wel uit! Uit onderzoek blijkt dat een fietser in een voetgangersgebied tot wel vier keer angstiger is dan een voetganger². Helaas zijn er ook uitzonderingen op deze fatsoensregel. Problematisch zijn de snor- en bromfietsen. Bromfietsen mogen niet rijden in voetgangersgebied, maar de snorfiets (scooter) wel, en dat gebeurt regelmatig met een opgevoerde motor. Op ongewenst gedrag moet gehandhaafd worden. Omdat de Grote Marktstraat dagelijks veel al dan niet doorgaande fietsers verwerkt, heeft de gemeente ervoor gekozen om daar een tweerichtingen-fietspad aan te leggen. Maar dat valt niet iedere voetganger op, en er zijn ook nog steeds fietsers die dat niet weten.

TE VOL VOOR FIETSERS?

De volgende vraag dringt zich op: als de hele binnenstad is opengesteld

voor fietsverkeer, ontstaat toch het probleem dat je op bepaalde tijden (zeg: zaterdagmiddag) in bepaalde straten (zeg: de Spuistraat) helemaal niet kunt fietsen, omdat ze vol met voetgangers zijn? Inderdaad kun je daar dan niet fietsen, maar dat doet een fietser dan ook niet. Hij kiest voor een andere route. Dat regelt zichzelf. Er zijn genoeg straatjes in de binnenstad. Bij uitzondering kunt u een fietser tegenkomen in een drukke winkelstraat, maar dan meestal naast de fiets, als handige boodschappenwagen. De berijder is meestal een goede koper. De situatie zal niet veel veranderen ten opzichte van die van een fietsverbod in de meeste winkelstraten.

WENNEN

Alle verkeersdeelnemers in Nederland zijn gewend aan wegbanen. Voor de voetganger is er het trottoir, voor de automobilist de rijbaan, voor de fietser het fietspad. Dat geeft een zekerheid. Als je afwijkt van je 'eigen' baan moet je uitkijken. Dat is ons geleerd, en dat zijn we gewend. In de binnenstad liggen die banen er niet: geen trottoirs, nauwelijks fietspaden, geen rijbanen. Iedereen zoekt zijn eigen weg en komt daarbij andere weggebruikers tegen. Dat vraagt om een omschakeling en om meer verantwoordelijk gedrag. Met dat laatste is niets mis. Het geeft alle partijen ook meer vrijheid. Maar het is wel wennen.

CONCLUSIES

- Een fietsvriendelijke binnenstad zorgt voor meer fietsverkeer naar het centrum.
- Fietsen in voetgangersgebieden leidt nauwelijks tot ongevallen.
- Het delen van de verkeersruimte kan bij voetgangers een onprettig gevoel opleveren, maar doet dat nog meer bij fietsers.

Zie ook www.fietsberaad.nl, zoek 'Fietsen in voetgangersgebieden'; daar leest u meer over de geciteerde onderzoeken.

Daan Goedhart, voorzitter Fietzersbond Haagse regio, met medewerking van Bob Molenaar en Michiel van Esch

¹ Binnenstadsnota 2010-2020, gemeente Den Haag.

² Fietsers in voetgangersgebieden, Feiten en richtlijnen, uitgave Fietsberaad, 2005.

IK HOU VAN MIJN FIETS

Ik hou van mijn fiets. En voor zover ik dat kan beoordelen, houdt mijn fiets ook van mij. Laatst betrapte ik hem erop, dat hij stond te glimmen toen ik op hem af liep. En toen ik op het zadel plaatsnam gaf hij vriendelijke knerp-geluidjes en tinkelde zachtjes met zijn derailleur. Zie je wel, dacht ik. De liefde is wederzijds. Mevrouw Pasgeld heeft zich node neergelegd bij deze buitenechtelijke verhouding. Ik breng namelijk zeeën van tijd door op mijn fiets. En ik besteed meer tijd en energie aan het onderhoud van mijn fiets dan aan het huishouden. Dat is altijd al zo geweest. Ik val op fietsen. Met enige schroom durf ik hier wel te bekennen dat ik voornamelijk op herenfietsen val. Dat is opmerkelijk. Want in het dagelijks leven ben ik volstrekt hetero. Maar als het fietsen betreft moet ik er niet aan denken een damesfiets te berijden. Ik weet niet hoe dat komt. Toch schaam ik me er niet voor. Het zal wel aangeboren zijn.

Mijn eerste fiets was er een met houten blokken aan de trappers. Hij had al eens een relatie met iemand anders gehad. Maar hij vond mij op de een of andere manier aardiger. Ik hield ook wel van hem, maar eerlijk is eerlijk, hij was eigenlijk te groot voor mij. Als ik

op het zadel zat kon ik, ondanks die blokken, nauwelijks bij de trappers. En dan moest ik, op het moment dat de ene trapper bijna in de onderste stand stond, zo hard met mijn andere voet op de bovenste trapper trappen, dat die onderste trapper door z'n dooie punt heen schoot en ik de onderste trapper weer met mijn ene voet kon opvangen. Om het onmiddellijk daarna weer andersom te doen. In het begin was dat nog een hele toer. Maar later kreeg ik er handigheid in.

Toen ik naar de middelbare school ging vroeg ik bij mijn ouders permissie om hem in de steek te laten. Zoals dat gaat was ik een beetje op hem uitgekeken. Mijn vader had de blokken er weliswaar afgehaald maar hij zag er zo langzamerhand niet uit. Als het een vrouw was geweest zou je zeggen dat hij nog het meeste weghad van een afgelikte boterham. En met zoiets durfde ik me echt niet te vertonen op mijn nieuwe school. Mijn nieuwe fiets heette Burco. We hebben jarenlang goed voor elkaar gezorgd. En ik had de indruk dat hij het helemaal niet erg vond als er af en toe eens een meisje bij hem achterop zat.

Na Burco kreeg ik een verhouding met Giant. Een frivool type die na verloop

van tijd tot vervelens toe zat te zeuren over pijn in z'n achteras. In het ziekenhuis vertelden de specialisten me, dat het ongeneeslijk was. We hebben Giant vredig in laten slapen.

Moet ik nog vertellen over mijn andere buitenechtelijke verhoudingen? Hoe Gazelle mij bijvoorbeeld in de steek liet voor een andere man? Die nam haar gewoon mee toen ze ergens buiten op me stond te wachten. Nou vraag ik je. Op dit moment heb ik een relatie met Batavus. Een stoere kerel. Ik kan hem geen groter plezier doen dan hem voort te bewegen over zand, over gras of over alle mogelijke en onmogelijke andere terreinen. Met zijn dikke banden rolt hij zich letterlijk overal doorheen. We hebben veel gemeen. Net als ik heeft hij een vreselijke hekel aan rode stoplichten en spurt er doorheen voor ik er erg in heb. Met de wind door mijn haren en zijn versnellings- en remkabels hebben wij samen al menig kilometer afgelegd. Van Batavus hou ik nog het meest. Als het meezit blijven we elkaar trouw tot in de dood.

Julius Pasgeld

KLEINE WEIMAR

De Kleine Weimar, het deel van de Weimarstraat tussen de Valkenboskade en de Valkenboslaan, wordt fietsvriendelijker ingericht, zo liet de gemeente ons eind maart weten. Nu is het een smal traject van 180 meter, met een 50km/uur-regime en langsparkeren aan beide kanten. Wij weten dat nogal wat fietsers de straat mijden, omdat zij deze onveilig vinden. Ongeveer 4.500 fietsers trotseren hier dagelijks ca. 4.600 auto's. Dat is niet zonder risico door het grote verschil in snelheid en massa tussen beide verkeersstromen.

De 'Kleine Weimar' was een hoofd-fietsroute, en is opgewaardeerd tot Sterroute. Maar de uitwerking van het plan brengt de fietsers verder in de verdrukking. De gemeente kiest voor de auto en scheidt de gebruikers van de toekomstige Sterroute op met een nepvoorziening.

Hoe dit afloopt? Dat kunt u lezen op onze website en in onze elektronische

nieuwsbrief de Fietsflits (waarvoor u zich op onze website kunt aanmelden). In een volgende Fietsbel komen wij uitgebreid op deze kwestie terug.

Uw mening over de kleine Weimar via info@fietsersbondhaagseregio.nl wordt zeer op prijs gesteld!

in de plannen wordt het nog onveilig voor de fiets

FOTOWEDSTRIJD PARKENROUTE

Afgelopen najaar is het informatieboekje van de Haagse Parkenroute opnieuw uitgegeven en is de bewegwijzering onderhanden genomen. Ter gelegenheid daarvan hebben de gemeente, Biesieklette en de Haagse Fietsersbond een fotowedstrijd georganiseerd, met steun van het Haags MilieuCentrum. Met 90 deelnemers, 131 foto's en veel inzendingen van hoge kwaliteit is de wedstrijd een groot succes geworden. De jury bestond uit: Peter Smit, wethouder, Herman de Graaff, directeur Biesieklette, Harry van Reeken, fotograaf, en ondergetekende (de drijvende kracht achter de inmiddels vermaarde Parkenroute, red.).

Sommige deelnemers kwamen van ver, een van de prijswinnaars woont in Haarlem. Het geslacht van de deelnemers was niet altijd vast te stellen, maar de verhouding vrouw : man was ongeveer fifty-fifty. De herfst was nadrukkelijk aanwezig met boomstammen, bladeren en paddenstoelen. Ook de Japanse Tuin was populair. Daarmee kwam Clingendael op 43 foto's. Het Haagse Bos was stevig tweede met 24 en het Zuiderpark bracht het tot 12. De jury werd geholpen door duidelijke criteria. Belangrijkste was natuurlijk dat de Parkenroute goed moest uitkomen. Daarnaast werd gelet op de technische kwaliteiten, zoals kader, licht en lijnenspel, en of de foto iets bijzonders had. In een paar ronden werd een steeds kleinere selectie gemaakt en het aanwijzen van de uiteindelijke winnaars kostte eigenlijk weinig discussie.

Bij de prijsuitreiking waren naast de genomineerden ook andere deelnemers uitgenodigd, het bestuur van onze Fietsersbond en ambtenaren die waren betrokken bij de organisatie. Ook de landelijke en de plaatselijke pers waren er. De heer René Teule,

hoofd van de afdeling Verkeer, reikte de prijzen uit. Ik had de eer de deelnemers en de gasten te mogen toespreken en eindigde met: "Kan je bij een kunstwedstrijd spreken van een winnaar? Dat de deelnemers graag en goed fotograferen was duidelijk gebleken.

Winnaars zijn ze daarmee allemaal, maar de jury wilde drie foto's extra waarderen. Een applaus heeft u allen verdiend." De jury had een speciaal dankwoord voor mevrouw Rina Adriani van de Gemeente Den Haag voor haar voortreffelijke coördinerende werk. Nummer 3 werd de foto "Zuiderpark 1" van Cor Boers. Uit het juryrapport: Deze foto viel direct op door zijn originaliteit. Cor stuurde drie foto's op, twee daarvan vanaf de fiets. Dit was de meest geslaagde. Aan de bladeren op de grond zie je de snelheid van de fiets. De fietser die hem tegemoet komt ziet dat er iets 'vreemds' aankomt en wijkt al uit. Het stuur op de voorgrond maakt de foto surrealistisch (à la de schilderijen van Willink). Mooi is de balans tussen groene en bruine bladeren.

De tweede prijs ging naar de foto "Zuiderpark" van Roel Wijnands. Toelichting: je moet het maar doen en zien. Met dreigend weer erop uitgaan voor deze prachtige foto. Zo mooi is het Zuiderpark dus in de herfst als de lucht vlak

winnaar Lex van der Moolen: Haagse Bos

voor een regenbui donker en dreigend is en de zon (in je rug) op dit tafereel schijnt! Je blijft er langdurig naar kijken, die kleuren van de natuur in dit licht.

Winnaar werd de foto "Haagse Bos" van Lex van der Molen. De jury: de winnende foto viel direct op door zijn sfeer en een bepaald soort rust. De kleur van de lucht in combinatie met de kleuren van de natuur is werkelijk prachtig. Je ziet gewoon dat de fietser en de wandelaars op de achtergrond genieten van de natuur. De foto doet direct denken aan klassieke natuurschilderijen uit de Gouden Eeuw. Bij wijze van spreken zullen mensen over 300 jaar nog in verwondering naar dit 'schilderij' kijken dat als titel heeft "Het Haagse Bos anno 2012". Cor en Roel kregen elk een Iris-cheque, Lex mocht een fietsnavigatiesysteem in ontvangst nemen.

Johan Bommelé

Alle foto's die aan de criteria voldeden zijn een half jaar lang te zien in Biesieklette De Laan.

Cor Boers: Zuiderpark 1

Roel Wijnants: Zuiderpark

OPEN TUINEN

Op zaterdag 8 en zondag 9 juni wordt weer het tweejaarlijkse Haagse open tuinen evenement gehouden: Struinen in Haagse tuinen. Dit is dé gelegenheid om bijzondere Haagse privétuinen te bezoeken. Op het moment van het schrijven is nog niet bekend welke tuinen meedoen. Maar het zal beslist de moeite waard zal zijn. In 2011 heb ik bijvoorbeeld een prachtige 1.500 vierkante meter grote tuin achter het Noordeinde bezocht waarin een enorme boom met historische betekenis. Verder mooie tuinen in de Archipelbuurt, en een fraaie tuin achter de Laan van Meerdervoort. Juist bij de tuinen die je niet vanaf de straat ziet liggen, is het een verrassing hoe mooi en bijzonder ze zijn. De beste manier om deze open tuinen te bezoeken is natuurlijk op de fiets. Vooral als het weer mee zit, is het een prachtige besteding van je weekend. In Den Haag

zijn zoveel tuinen te bezoeken dat één dag niet voldoende is om ze allemaal te zien.

Hoe werkt het: enkele weken tevoren kan bij de VVV een boekje worden gekocht met de deelnemende tuinen, dit boekje is tevens het toegangsbewijs tot de tuinen. Meer informatie is te vinden op www.struineninhaagsetuinen.nl. Niet alleen in Den Haag zijn open tuinen te bezoeken. Het weekend van 22 en 23 juni is door Groei en Bloei aangewezen als landelijk open tuinen weekend. Vanaf mei is op de Groei en Bloei-site (groei.opentuinennet.nl) een lijst te vinden waarop alle deelnemers aan het open tuinen weekend, met verdere informatie. In Wassenaar is bijvoorbeeld is een (gratis) Open tuinen route te fietsen op zaterdag 22 juni. Deze tuinen liggen voor een deel wat verder uit elkaar, maar de fietsroute door de

fraaie bosrijke omgeving alleen al is de moeite waard. Informatie over de Wassenaarse Open tuinen route en over alle andere mogelijkheden om in de omgeving van Den Haag een Open tuinen route te fietsen is vanaf mei op de site van Groei en Bloei te vinden.

Anneke de Jong

FIETSROUTE 'DEN HAAG KUST SCHEVENINGEN'

De zeespiegel stijgt. De kust is versterkt om ons te beschermen tegen de Superstorm die eens in de 10.000 jaar Nederland bedreigt. De dijken zijn verfraaid met een nieuwe boulevard. Miljoenen mensen bezoeken de badplaats Scheveningen. Maar dit is niet altijd zo geweest. Ontdek met de routekaart hoe Den Haag verbonden is geraakt met de kust. Op de verhalende routekaart Den Haag kust Scheveningen is een fietsroute uitgestippeld, waarmee het mogelijk is het hele traject (22 km) in één dag af te leggen.

CENTRUM/STRAND/BUITENPLAATS/INDUSTRIE

De oorspronkelijke route naar zee gaat via de oude Zeestraat, die nu Scheveningseweg heet. Dit was in Nederland de eerste bestrate weg tussen twee plaatsen, naar een plan van Constantijn Huygens, raadshoofd van de Oranjes. De aanleg begon 10 jaar na indienen van het plan, de weg werd geopend op 5 december 1665. In Scheveningen verbindt de vernieuwde boulevard op een aantrekkelijke manier het oude dorp met de badplaats. Op de terugweg neemt u de mooie weg langs Het Kanaal / Koninginnegracht. Het eerste deel (Koninginne-

gracht) is gegraven in opdracht van onze eerste koning Willem I, het is in 1864 doorgetrokken door Het Rijk en heet vanaf daar Het Kanaal. De route gaat verder door Den Haag naar Voorburg waar de oude buitenplaats van Constantijn Huygens te bezoeken is: het Huygensmuseum. Constantijn heeft zijn buitenplaats laten bouwen naar de menselijke vorm die volgens hem perfect was, hij schreef er een gedicht over van bijna 3.000 regels. Via het industrieterrein van Den Haag, De Binckhorst, dat in volle ontwikkeling is, rijdt u terug naar de grande allure van de oude binnenstad.

Wanneer u een fiets wilt huren kunt u terecht bij Fietsverhuur Den Haag aan het Noordeinde 59, hartje centrum Den Haag. U kunt ook onder begeleiding van een gids de route afleggen. Als u de route op eigen gelegenheid aflegt, kunt u starten op elk punt dat u uitkomt. U kunt de fietstocht verbinden met allerlei attractieve punten: een bezoek aan Panorama Mesdag, de Vuurtoren, Muzee Scheveningen, Madurodam, Huygensmuseum Hofwijck, maar ook combineren met een rondvaart met de Ooievaart of de Willemsvaart. En wat dacht u van een rondrit met de Haagsche Gouden

Koetsjes? Den Haag kust Scheveningen is een project van Stichting Hollands Boegbeeld waaraan al deze partijen hebben deelgenomen.

Kijk voor meer informatie op: www.denhaagkustscheveningen.nl

De kaart is verkrijgbaar bij VVV Den Haag voor € 2,75. Aan de ene kant staan korte verhalen voor kinderen, aan de andere kant staat de informatie voor volwassenen.

■

UITSPANNING 'DE DUINEN'

Een huis van Hans en Grietje in de duinen. Wie op de Wassenaarse Slag richting Katwijk gaat, ziet het vanaf de Molenaarsberg liggen. Kinderen stampen triomfantelijk met hun laarsjes door het veen en rennen enthousiast tegen zanderige hellingen op. Ze zwoegen op hun 20 inch wielen dapper mee over het golvende fietspad. De boterhammetjes zijn op, de andere lokkertjes uitgedeeld, het grote jengelen dreigt aan te vangen. Dan, als een oase, doemt Paviljoen De Duinen op.

De vermoeidheid smelt weg bij een ijsje of een beker warme chocolademelk. Het is een ideale pleisterplaats. In 1959 is Koos de Ruiter er begonnen met een kraam. Een van de paden naar zee is naar hem genoemd. In de loop der jaren is zijn zoon er ingekomen, later ook zijn schoondochter, en is de uitspanning steeds verder uitgebreid. Mevrouw Aurora de Ruiter is na het overlijden van haar echtgenoot alleen doorgegaan. Hard werken is het geweest, nog steeds. Het zijn me de openingstijden wel. Van Pasen tot eind oktober gaat ze tussen elf en twaalf uur open, zondag om tien uur, zaterdag om elf uur, en dan tot negen uur 's avonds. De rest van het jaar begint de dag vaak met matig weer en klaart het in de middag wat op. Dan staat ze zich toe om 's ochtends dicht te blijven. We hebben afgesproken op een maandagochtend in maart, met het idee dat het rustig zal zijn. Het is de eerste dag dat de lente zich manifesteert. In het kwartiertje dat ik te vroeg ben schuifelen drie paar wandelaars hoopvol langs het terras. Binnen zet ze meteen de kachel aan, want ook al daagt de lente, het is nog winter. Op de beschaduwde kanten van de duinen ligt rijp. Ze heeft alleen de luiken in de keuken opengeschoven, zodat we in een mooi

halfduister zitten, ik aan het water, zij aan de chocolademelk. De binnenkant van het schuine dak is volgehangen met petroleumstellen en oude lampen. Tja, wat valt er te vertellen?

Hoe gaat het eigenlijk met licht, en de aan- en afvoer?

'Langs het nieuwe fietspad ligt een elektriciteitskabel, dat is dus sinds 2010. De vuilnis wordt weggehaald door Avalex. Die hebben vergunning om hier met de auto te komen, net als de leveranciers en wijzelf. Ze moeten wel langzaam rijden.'

Haar zoon had me eerder verteld dat ze zelf het pad een beetje schoonschuiven als het sneeuwt, want er mag niet worden gestrooid, het is een natuurgebied. Aan de overkant van het fietspad heb ik in het struweel een enorme gastank zien liggen.

Hoe zit het met water en riolering?

'We pompen ons eigen water op. Dat komt van 35 meter diep. En riolering, daar hebben we een septic tank voor. Die wordt elke maand geleegd. Van daar dat we iets moeten rekenen voor toiletbezoek.'

Dat oude pad was behoorlijk gevaarlijk, pal tussen het terras en de stallingsrekken door.

'Ja, dat was heel gevaarlijk. Later is er een wijdere bocht gemaakt, dat was al beter. Zoals het nu is, is het nog beter. Maar dan nog. Laatst stond een wielrenner hier aan de toeg, hij kon recht naar de bocht kijken en hij zei heel verbaasd: "Goh, wat is dat gevaarlijk." Loslopende kinderen en honden zijn heel gevaarlijk, maar er zijn ook veel wandelaars die over het laatste stukje fietspad lopen. Met die scherpe bocht is het heel onoverzichtelijk.'

Wat voor mensen krijgt u hier?

'Het publiek is heel rustig. Anders dan bij het hotel en op het strand.' Ze wijst in de richting van Hotel Duinoord. 'Daar komen mensen om zich te laten bekijken. Staatsbosbeheer wilde de zaak verplaatsen, naar de Wassenaarse Slag, maar dat wil ik niet, dan krijg je heel ander publiek.' Staatsbosbeheer is eigenaar van het gebouw en wil het "aanpassen aan de eisen van de tijd". Dat komt neer op sloop en nieuwbouw. Als huur-

de bocht is gevaarlijk gebleven

ster zou mevrouw de Ruiter de kosten van de inrichting voor haar rekening moeten nemen. De onderhandelingen lopen nog.

'Hier komen eigenlijk twee soorten mensen. Je hebt de ouderen, die zijn heel rustig, ze komen echt om van de natuur te genieten. Ik zie steeds meer elektrische fietsen. Komende maand ga ik informeren over oplaadpunten. Ik moet weten of de installatie het wel aan kan en of er muntjes in zo'n apparaat kunnen. Ik wil graag service geven, maar als mensen hier drie kwartier zitten met één kop koffie en ze nemen veel stroom af, dat kan natuurlijk niet. Er waren al heel veel karretjes, die komen vooral uit Katwijk. We hebben zo onze vaste groepjes: ruiters uit Wassenaar, wandelaars en fietsers. Ik werk natuurlijk voor de inkomsten, maar ik vind het heel leuk om gastvrouw te zijn.'

En de andere soort mensen?

'Dat zijn de ouders met kinderen. Ik denk wel eens: de hele week hebben ze het druk, en misschien wel een beetje te weinig aandacht voor de kinderen. En in het weekend, dan mogen die kinderen ineens alles. Ze lopen overal los rond, ook op het fietspad. Dat is soms wel gevaarlijk.'

Hoe gaat het met wielrenners?

'Die komen hier niet veel. Ze denken alleen maar aan zichzelf. Ik denk wel eens: 's middags na half vijf is het altijd heel rustig, waarom wachten ze niet en gaan ze dan hard fietsen? ... Voor racefietsers is het opgewaarde zand gevaarlijk. Met oostenwind komen er zandhopen op het pad. Het pad is eigendom van de provincie, maar Staatsbosbeheer moet het schoonhouden, dat is moeilijk. Gedoe.'

➔ **vervolg op volgende pagina**

vanaf het eerste begin waren fietsers welkom

➔ **vervolg van vorige pagina**

Ze lacht: 'In Spanje hebben we een spreekwoord: Je moet vloeken als je valt, niet als het waait.'

Hoe zit het met de veiligheid? Zo'n afgelegen plek?

'Ik voel me nooit onveilig. Er zijn altijd mensen in de buurt, dus er kan niets gebeuren. 's Nachts is er altijd controle van de douane, die rijden rond om drugtransporten op te sporen. Ik word wel eens aangehouden wanneer ik laat in de avond naar huis rijd: "Wat doet u hier?" De politie van Katwijk is pas geweest. Ze patrouilleren in het weekend bij de boulevard. Als de kroegen dichtgaan, willen de jongeren de duinen in. De politie houdt ze tegen. Jongeren uit Wassenaar komen hier nooit. De laatste inbraak, dat was tien jaar geleden. Het is ze niet gelukt om binnen te komen. Uit kwaadheid hebben ze toen een barricade gemaakt met de tafels en stoelen.' Ze glimlacht.

Heeft u veel personeel?

'We doen het met drie: mijn zoon, een vaste medewerkster en ik. En verder vier bediendes, dat zijn altijd jongeren vanaf 16 jaar, liefst 17. Tot en met 20. In de weekends werken ze één dag. Het is lastig om mensen te vinden. Je mag hier niet op brommers rijden, en het gaat op afroep. Het liefst heb ik twee jongens en twee meisjes. Jongens kunnen alleen komen om te openen, meisjes moeten met hun tweeën zijn. We hebben ook veel feesten, barbecues en trouwerijen. Binnen kunnen we 30 personen hebben. Een keer waren er 40. Toen hebben we de tafels losgemaakt van de muur, en heel erg moeten schuiven. De kok stond hier in het midden, klem tussen de tafeltjes, en gaf de volle borden door.' Ze wijst aan hoe het is gegaan. 'Bij bruiloften hebben we nu een maximum van 50 gasten, maar het zijn er wel eens 100 geweest. Bij feesten besteden we de catering uit.'

Hoe doet u het zelf met vakanties?

'Ik ga in september en mijn zoon in juli.' Dat lijkt me meer dan verdiend. Het is een prachtig leven, midden in de natuur, met ontspannen mensen om je heen. Maar het is heel hard werken, dat straalt er aan alle kanten van af. Aanbevolen voor fietsers: Paviljoen De Duinen.

Rob Jamin

HAAGS RIJTJE

INGEZONDEN BRIEF

Het gesignaleerde fenomeen 'Haags rijtje' bracht me op het volgende idee. Zet op de favoriete of gewenste plekken in het centrum een signaalfiets neer. Als eerste van de te vormen rij. Een herenfiets met mand, aan de stang een bord met opdruk 'Haags rijtje' en ook op de voorzijde aan de mand borden met opdruk. Zo'n fiets kan bij aanvang van de winkel- of horecatijden worden neergezet en bij sluiting weer binnen worden gehaald. Bedoeld als startsignaal (eerste fiets) van de pop-up fietsstalling die het Haagse rijtje in feite is.

"Vandaag al een Haags rijtje gemaakt?" getweet door Stanley&Livingstone en overgenomen door De Zwarte Ruiters en andere ondernemers, fotootje erbij op Facebook, misschien werkt het zo al, wie weet. Fietsjes neerzetten. Dat lekker even een weekje of zo laten sudderen en hopen dat het gaat rondzingen. Laat daarna als aanvulling

studenten/uitzendkrachten op fietsen en vanuit de mand flyers uitdelen. Gadget erbij: een winkelwagenmuntje als sleutelhanger, met de kreet Haags Rijtje. Daarnaast een redactioneel artikel in kranten en weekbladen of misschien pikken die het uit zichzelf op, en inderdaad via de horeca promotie op bierviltjes: helemaal top. Kost niet veel, kan zo worden uitgetest. Het idee van de fietsstandaard monteren vind ik ook heel sterk, en een leuke insteek voor promotie. Wellicht kan na een aantal maanden de fysieke fiets wegblijven en vervangen worden door een teken op de straat. Zodat bijvoorbeeld bij de bieb een rij ontstaat van getekende fiets tot getekende fiets. (Fietstekening met daaronder de tekst Haags rijtje.) Wie een beetje trots is op z'n stad doet mee. (Maar dit vooral niet zeggen in media - het is leuk als het populair of logisch is, maar niet half zo

aantrekkelijk als het door de overheid gewenst gedrag is). Essentieel blijft die genoemde verhouding tussen loopafstand en de tijd die men wil besteden aan winkelen of horeca, dus een beetje zicht houden op de favoriete bestemming van fietsers bepaalt het succes. Als in een behoefte wordt voorzien, werkt het.

Yvonne Endhoven

FIETSROUTENETWERK HAAGLANDEN

Stadsgewest Haaglanden, wist u dat het nog bestond? Springlevend is het. Zijn doelen zijn een goed bereikbare regio met een sterke economische concurrentiepositie en een aantrekkelijk leef-, woon- en vestigingsklimaat, met als kerntaken verkeer en vervoer, wonen, ruimtelijke ordening, groen, milieu, economische ontwikkeling, agribusiness en jeugdzorg. Zoiets bezuinigt je als Rijksoverheid niet zomaar weg, dat begrijpt u. Maar waarom erover geschreven in de Fietsbel? Eind 2009 het gewest begonnen om een fietsknooppuntensysteem op te zetten. Het idee daarvan komt uit de Belgische Kempen waar in 1996 de eerste routes zijn uitgezet. Een jaar na de opening in maart 2010 heeft het gewest aan de Fietsersbond gevraagd om een schouw uit te voeren. Die heeft inmiddels plaatsgevonden, onder leiding van Michiel van Esch, toenmalig regionaal coördinator.

Tussen half mei en medio juni 2012 zijn 15 vrijwilligers van de Fietsersbond op pad geweest. Ze hebben de 335 km van het netwerk geschouwd op de volgende punten:

- waar sluiten routelijnen niet op elkaar aan
- waar sluit de bewegwijzering niet op elkaar aan
- waar ontbreekt bewegwijzering
- waar komt de praktijk niet overeen met het overzichtspaneel
- suggesties voor verbetering van de route.

Uit het eindrapport heeft de redactie van Fietsbel de belangrijkste op- en aanmerkingen geplukt. In totaal zijn er 262 opmerkingen over specifieke locaties in het knooppuntennetwerk gemaakt. De meeste gingen over het netwerk zelf. Op elf knooppunten was geen informatiepaneel geplaatst, op 18 was niet aangegeven dat het een knooppunt is.

Vooraf dat laatste is heel verwarrend. Vijf borden bleken beschadigd te zijn. Er zijn 57 aanbevelingen gedaan om borden te verplaatsen of te draaien, omdat ze verkeerd zijn geplaatst of van positie veranderd door aanrijding of vandalisme. Op 125 plekken wordt geadviseerd om borden toe te voegen vanwege de duidelijkheid. Op negen plekken staan informatiepanelen op een onveilige of slecht zichtbare locatie. Bij nog eens negen borden moet er worden gemaaid of gesnoeid, maar zou het beter zijn om ze iets te verplaatsen. Bordje beschadigd of beklad: ook negen maal. Op vier borden stond een verkeerd nummer, dat zorgt voor enorme verwarring.

Onmiddellijk ingrijpen was af en toe nodig om de continuïteit in het traject te waarborgen.

Daarnaast waren er opmerkingen van overstijgende aard. Vijftien maal is een verandering van de route voorgesteld. Dat was omdat er sinds de aanleg van het knooppuntennetwerk nieuwe fietsvoorzieningen zijn aangelegd, of omdat er parallel aan de huidige route een beter of mooier traject loopt. Vanaf sommige NS-stations ontbreekt een toelijdende route naar het netwerk. Verder is opgemerkt dat op knooppunten zonder informatiepaneel twee verschillende manieren van aanduiding in gebruik zijn; dat is nodeloos verwarrend. Wanneer er bij een kruispunt of splitsing geen bordje staat, is het de bedoeling om rechtdoor te gaan, maar de goede richting spreekt niet altijd voor zich. Op die plaatsen horen bordjes te staan die de juiste richting aangeven.

Die schouw was dus heel nuttig en nodig. Merkwaardig dat één conclusie in het rapport ontbreekt: periodiek schouwen is noodzakelijk. Onbekommerd fietsen met alleen maar een lijstje getallen op zak willen we niet meer missen.

Rob Jamin

FIETSVERLICHTINGSACTIE BIJ ALOYSIUSCOLLEGE

Op 8 januari 2013 heeft de Fietsersbond een plaatselijke actie gehouden in het kader van de landelijke fietsverlichtingsactie van de Fietsersbond. 's Ochtend vroeg, in het donker, is de fietsverlichting van de leerlingen gecontroleerd bij het Aloysiuscollege. Een ploeg van vier man was ter plaatse: Daan Goedhart, Jac Wolters, Michiel van Esch en ondergetekende. Het begon die dag om kwart over zeven al goed toen bleek dat mijn eigen fietsverlichting het niet deed: de dynamo slipte door. Dit is een veel voorkomend probleem met name bij nat weer. Veel fietsers zijn om die

reden overgestapt op batterij-verlichting. Ik heb dat inmiddels ook gedaan. Als het niet regent gebruik ik mijn dynamo. Voor geval van regen heb ik voor en achter een klein lampje met batterij gemonteerd, gekocht bij de HEMA voor 3 Euro.

Bij het college bleek bij 25% van de fietsende scholieren de verlichting niet geheel in orde. We hebben hen zo veel mogelijk geholpen met het op orde brengen, door batterijen uit te delen of door voor- en achterlichtjes te verstrekken, al dan niet tegen betaling. Van de leerlingen met goede verlichting kreeg één op de vijf als

beloning een bioscoopbon. Dit verliep niet geheel naar wens omdat sommige leerlingen later nog even langs kwamen voor zo'n bon. We hadden niet duidelijk genoeg verteld dat slechts één op vijf hiervoor in aanmerking kwam.

Al met al een actie waarvoor bij leerlingen en ook de conciërge waardering was, en die zeker in de volgende donkere periode herhaald kan worden.

Willem Miedema

ZWAAIKOM

In het concept bestemmingsplan Regentesse/Valkenboskwartier wordt gerept over het dempen van de Loosduinse Vaart tussen de Fahrenheitstraat en de Lijnbaan in 1932. Het traject van de Vaart tussen de Fahrenheitstraat en de Valkenboslaan is in 1982 gedempt en er kwam ter plekke een groen speelterrein. Dit verhaal is echter niet volledig. Als raadslid mocht ik eind jaren zeventig de aanleg van lijn 2 behandelen, daarover heb ik eerder in de Fietsbel geschreven. Toen de raadscommissie in de planningsfase bij de zwaai kom was gekomen, bleek dat de Valkenbosbrug eruit moest. Als raadsleden vonden wij dat niet leuk. De brug had naar ons gevoel een monumentaal karakter.

De wethouder kwam echter met het volgende verhaal. In 1932 zou dit deel van de vaart ook al worden gedempt. Daarbij zou ook de Valkenbosbrug

moeten worden gesloopt en die was pas kort daarvoor, in 1924, aangelegd. Het toenmalig gemeentebestuur besloot toen de brug te handhaven en een zwaai kom aan te leggen, zodat er toch een boot onder de brug kon varen. Met deze uitleg kon de raadscommissie niet tegen die sloop zijn. Uiteindelijk vonden we de tram belangrijker. Maar de wethouder wilde een parkeergarage op de plaats van de zwaai kom. De bewoners waren daar op tegen, zij hadden toch al problemen met de tram, omdat de bussen zouden verdwijnen van de Loosduinseweg. De raadscommissie besloot toen tegemoet te komen aan deze bezwaren en er kwam een speelvoorziening, met aan beide

kanten fietspaden. Als ik nu langs die speelvoorziening fiets, dan voel ik: ik fiets over het water.

Wil Bianchi

FIETSTUNNEL DEN DEIJL

Het zal fietsers uit de Haagse regio niet ontgaan zijn dat Wassenaar sinds eind november een prachtige fietstunnel onder de N44 heeft, ter hoogte van het kruispunt "Den Deijl". Veel kranten hebben uitgebreid aandacht besteed aan de voortgang van het project. In 2007 is het besluit genomen tot de aanleg, met heel wat voeten in de aarde. Mijn voorganger, Roelof van der Graaf, heeft zich hier met hart en ziel voor ingezet. Vooral door de buurtbewoners is bezwaar gemaakt, o.a. vanwege het opheffen van een aantal parkeerplaatsen (!) en mogelijke overlast door het grote aantal scholieren dat dan door de wijk zou fietsen. Uiteindelijk is eind 2011 begonnen met

de bouw en is de tunnel er in 2012 toch gekomen. Maar dit werd samengenomen met de herinrichting, m.n. de aanleg van de snelfietsroute Via 44. Dit alles leidde tot een kostenoverschrijding van 1,8 miljoen euro en daardoor tot de val van het College van B&W. Persoonlijk vind ik de fietstunnel een enorme verbetering. Fietsers hoeven niet meer eindeloos te wachten voor het verkeerslicht, ze kunnen lekker doorfietsen en genieten van het prachtige tegelmozaïek op de wanden. Dat

laatste heeft ook een aardige duit gekost, maar – zoals dat heet – “dan heb je ook wat”. De tunnel wordt wel het meest omstreden, duurste en mooiste verkeerskunstwerk van Wassenaar genoemd, misschien wel van de hele regio. Enfin, het laatste woord is hier nog niet over gezegd!

Ada Meltzer, onderafdeling Wassenaar

LOPENDE FIETSPROJECTEN

In Leidschendam-Voorburg lopen op dit moment twee grote projecten: de snelfietsroute Velostrada en de herinrichting OV-knoop Voorburg. Hierbij de stand van zaken en een toelichting.

SNELFIETSRUTE VELOSTRADA

Samen met de snelfietsroute Via 44 langs de A44 gaat de Velostrada zorgen voor een veilige, snelle en comfortabele fietsverbinding tussen Den Haag en Leiden, via Leidschendam en Voorschoten. Hij loopt parallel aan en ten zuiden van de spoorlijn Den Haag - Leiden. De trajecten bij het Zijdepad (apart fietspad) en de Tuinenlaan (fietsstraat) zijn al gerealiseerd. Het gedeelte Zijdesingel - Kastelenring is in aanleg. Bij de Zijdesingel wordt de fietsroute uitgevoerd als fietsstraat en bij de Kastelenring als apart liggend fietspad in het groen. Het weggedeelte Spechtlaan - Duivenvoorde van de Zijdesingel komt te vervallen. Daardoor zal er minder autoverkeer zijn op de fietsstraat bij de Zijdesingel. De werkzaamheden vallen samen met het aanleggen van het Water-Spoorpark in de Zijdepolder en het vervangen van het hoofdriool op de Zijdesingel. Door het Water-Spoorpark verbetert het net van waterverbindingen, en worden de kwaliteit en bergingscapaciteit van het waternet vergroot. In de parkachtige omgeving is het prettig wandelen en fietsen. Het Water-Spoorpark in de Zijdepolder sluit aan op het toekomstige Water-Spoorpark in de Veen- en Binckhorstpolder. Dit park ligt langs

het fietspad van de Nicolaas Beetslaan bij park 't Loo en het voormalig CBS-gebouw (sterroute). Tussen de Nicolaas Beetslaan en de Schipholboog komt er voor fietsers een tunnel onder het spoor van RandstadRail.

HERINRICHTING OV-KNOOP VOORBURG

Het herinrichtingsplan voor de omgeving van het NS-station Voorburg is ook van betekenis voor fietsers. Rond het NS-station Voorburg vindt een herinrichting plaats. Het ontwerp voorziet in een brede voetgangerszone (De Loper) in combinatie met een parallelle fietsroute die het oude centrum, het NS-station en de Binckhorst met elkaar verbindt. Verder komt er een nieuw busstation onder het Prinses Marianneviaduct en wordt het P&R-terrein aangepast. Tegelijk worden de fietsparkeervoorzieningen en de fietspaden aangepast: de tegels worden vervangen door rood asfalt. Daarmee wordt het station beter bereikbaar voor fietsers en gaan de doorgaande fietsroutes erop vooruit.

INSPRAAK MIRT-VERKENNING HAAG-LANDEN

In 2012 hebben het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, het Stads-gewest Haaglanden en de provincie Zuid-Holland de uitkomst van de MIRT-Verkenning Haaglanden ter inzage gelegd (MIRT staat voor: Meerjaren-

velostrada zijdesingel

velostrada kastelenring

programma Infrastructuur, Ruimte en Transport). De plannen voor de N14 in Leidschendam-Voorburg hebben nadelige gevolgen voor fietsers. Het doel van deze verkenning is de Haagse regio in de toekomst bereikbaar en leefbaar te houden. De voorgestelde maatregelen zijn neergelegd in de ontwerp-rijksstructuurvisie A4 Passage en Poorten & Inprikkers, met bijbehorende milieueffectrapportage (zie document 07 ontwerpboek op mirtverkenninghaaglanden.nl). Op de N14 door Leidschendam-Voorburg worden de kruisingen met de Heuvelweg en de Prins Bernhardlaan ongelijkvloers gemaakt. De N14 blijft op het huidige niveau (maaiveld), en de Heuvelweg en de Prins Bernhardlaan worden verdiept aangelegd. Ook worden twee fietsoversteekplaatsen in de regionale fietsroute langs de N14 verlegd: bij de Prins Bernhardlaan en de Heuvelweg. De bestaande fietsroute wordt aangesloten op rotondes die zo'n 100 meter van de hoofdkruising af liggen. Voor fietsers betekent dit twee keer een onlogische omweg van twee maal die afstand. In onze zienswijze hebben we op dit nadeel gewezen, en gevraagd om directe, veilige en comfortabele oversteekvoorzieningen volgens de richtlijnen van CROW, het Nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

■

noordsingel-prins bernhardlaan

LUCHTFIETSEN EN OPLOSSEN OUD ZEER

RIJSWIJK

HOGERE HOORNBRUG

Naar verwachting wordt de Hoornbrug over de Vliet ruim tweeëneenhalve meter hoger gemaakt. Daardoor hoeft zij niet meer open voor de scheepvaart. Het is ook een verbetering voor de luchtkwaliteit op de Haagweg, omdat auto's niet meer stil hoeven staan voor de brug en doordat het aantal rijstroken op de Haagweg wordt teruggebracht van vier naar twee. Wel zijn langere op- en afritten voor fietsers noodzakelijk. Daarvoor is aan de Rijswijkse kant geen ruimte. De Gemeente Rijswijk heeft een oplossing gevonden met een tweerichtingsfietspad. Het pad maakt vanaf de rechterkant (vanuit Den Haag gezien) een slinger, loopt onder de brug door en passeert dan de Vliet aan de linkerkant als onderdeel van de brug. Aan

de rechterkant komt geen fietspad. Han Bik heeft namens de onderafdeling Rijswijk deelgenomen aan het Omgevingsteam Haagweg, waaruit deze oplossing is gekomen. Gegeven de beperkte ruimtelijke mogelijkheden zien wij dit als een redelijke oplossing. Zo'n 600 meter richting Delft komt een fietsbrug over de Vliet, die vanuit Den Haag via een stertroute (Steenlaan – Rembrandtkade – Populierlaan) een mooi alternatief voor de route Haagweg – Hoornbrug creëert.

STUK FIETSPAD BEATRIXLAAN GE-ASFALTEERD

Al ruim tien jaar staat er in het Rijswijkse Fietsbeleidsplan dat fietspaden in het hoofdnet bij voorkeur geasfalteerd moeten zijn. Sinds drie jaar wordt daar stukje bij beetje uitvoering

aan gegeven. Nu is het fietspad langs de Beatrixlaan tussen het viaduct over de A4 en de grens van Delft aangepakt. Het ligt er mooi strak bij.

Erwin Ruitenber

VOORUITGANG IN ZOETERMEER

ZOETERMEER

Op Google Earth is nog even te zien hoe ernstig de situatie was op de kruising Brechtzijde-Toneellaan-Zijdewerf. Dagelijks passeren daar vele honderden leerlingen op weg naar en van het Alfrink College, en een eindeloze rij auto's voor de kades, de zijdes en de schouwen alsmede het Lage Land Ziekenhuis. Wie op de fiets vanaf de Brechtzijde arriveerde bevond zich plots op de rijbaan en moest maar zien hoe hij de Toneellaan overkwam. Mede dankzij volhardend werk van de lokale afdeling van de Fietsersbond is er nu een rotonde gekomen. Uw verslaggever is op pad geweest met Theo Hebing, voorzitter, en Eugène Verwiel, actief lid. We zijn op bezoek gegaan bij rector Hans Timmermans en conrectrix Ingrid Koop van het Alfrink College. Eerstgenoemde komt op een elektrische fiets naar het werk, vanuit Capelle aan de IJssel. De school heeft bijna 1.800 leerlingen. Het verkeer binnen de school is gelukkig geen onderwerp van gesprek, dat gaat de pet van eenvoudige fietsers te boven. De leiding is er geen voorstander van, maar kiss-and-ride komt natuurlijk veel voor. Gelukkig is er een substantieel deel van de leerlingen dat op de fiets komt. De leiding is dan ook zeer content met de aanleg van de rotonde en denkt enthousiast mee over het feestelijk openstellen ervan. Ze hebben

hun hovenier al gevraagd om de rotonde te adopteren, en overwegen nu om het zelf te doen. Binnen de school maken ze plek voor een presentatie en een samenkost. De ideeën vliegen over tafel: draaiboek maken voor de dag van opening, thema veilige routes naar school, datum vaststellen, lint doorknippen, rotonde wordt in gebruik genomen doordat leerlingen een rondje rijden, vlaggenparade, presentje voor de leerlingen. Vooral Theo is een inspirerende bron van voorstellen. Theo en Eugène gaan de gemeentelijk projectleider benaderen, zodat ook de gemeente participeert, en zich committeert.

Na het overleg op het Alfrink College onderwerpen de FB'ers de rotonde aan een inspectie. Voorop staat dat deze een enorme verbetering vormt, maar er zijn wel onvolkomenheden te constateren. De waarschuwingsborden voor het autoverkeer staan erg kort bij, men heeft nauwelijks tijd om te anti-

ciperen. Terwijl fietsers tot scherpe wendingen worden gedwongen, is de deflectie voor auto's klein en soepel. Met het oog op veiligheid zou je het liever omgekeerd hebben. De afdeling gaat lobbyen om de anticipatiemogelijkheden aan te scherpen: borden op grotere afstand, waarschuwingslichtjes in het wegdek, rammelstroken of hobbels in de toeritten. Ook hier bruisen de ideeën op. Wie belangstelling heeft om in zo'n creatief en enthousiast gezelschap mee te doen, neme contact op met Theo Hebing: zoetermeer@fietsersbond.nl of 0636501379.

■

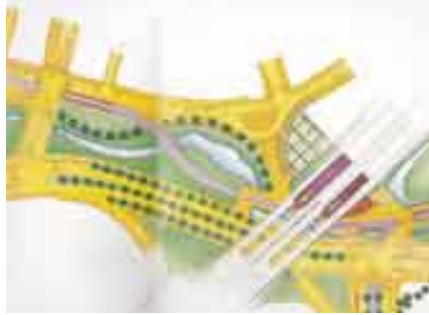

rotonde zoetermeer

Eén van de frustrerende zaken die ik als raadslid heb meegemaakt is de aanpassing van de onderdoorgang bij het station Moerwijk, begin jaren '90. De gemeenteraad was akkoord met een brede onderdoorgang onder de spoorbaan, zodanig dat er één vloeiende lijn kwam van de Erasmusweg naar de Neherkade. Ook voor de fietsers zou er zo een snelle verbinding ontstaan van de Erasmusweg naar de vernieuwde Neherkade.

Voor dit alles was subsidie beschikbaar, en ook de NS zou bijdragen aan het nieuwe langere viaduct. Want er was spoorverbreding nodig voor de Hogesnelheidslijn. Totaal zou er zo'n 60 mln gulden komen van het rijk. Helaas de minister was nogal gecharmeerd van de Erasmusbrug in

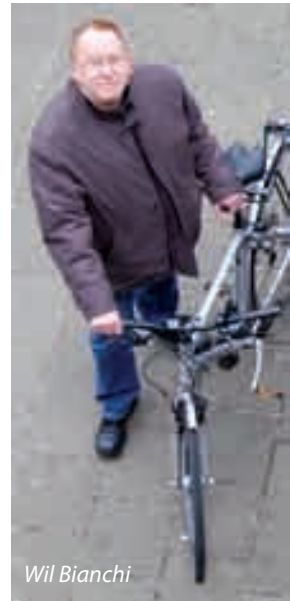
Rotterdam. Dat was een nieuwe brug met mooie zwanenhals. In Rotterdam kwamen ze 30 mln gulden tekort. Dus besloot zij 30 mln te korten op het Haagse project en dat over te hevelen naar de bijdrage aan Rotterdam.

En Den Haag, de gemeente was blij dat zij toch geld kreeg voor een vereenvoudigd ontwerp van de onderdoor-

In deze rubriek blikt Wil Bianchi terug op de tijd dat hij zich als CDA-gemeenteraadslid inzette voor de belangen van de fietser.

gang. Ook de NS had ineens geen behoefte aan een verbreding van het viaduct. Uiteindelijk heeft er onder het viaduct een herindeling plaatsgevonden, zodanig dat tramlijn 16 een vrije baan kreeg aan de noordzijde van de weg. Er kwam geen rechtstreekse verbinding tussen de Erasmusweg en de Neherkade, maar een krakkemikkig Hildebrandplein waar de fietsers behoorlijk moeten omrijden. Daar fiets je niet voor je lol. Voor Den Haag gold weer: een kinderhand is gauw gevuld. Na zeventien jaar zijn er plannen om de situatie te verbeteren, maar het masterplan Moerwijk ligt voorlopig in de ijskast.

Wil Bianchi

Wil Bianchi

FIETSTOCHT BENOORDEN- EN BEZUIDENHOUT

Op dinsdagavond 23 mei aanstaande organiseert de Fietsersbond afdeling Haagse regio een fietstocht van 15 à 20 km door het groen van Benoordenhout en Bezuidenhout. Vertrek om 19.00 uur vanaf de poffertjeskraam

aan de Koekamplaan bij het Malieveld. Aansluitend is er vanaf 20.30 uur een fietscafé in Pavlov aan het Spui, naast de Nieuwe Kerk. Nadere informatie volgt later in een Fietsflits. Wanneer u op de hoogte wilt

blijven, meld u aan voor deze elektronische nieuwsbrief en geef uw e-mailadres door via haagseregio.fietsersbond.nl.

LOLA BIKES & COFFEE

Sedert vorig jaar zit op het Noordeinde Lola bikes & coffee. Een bijzondere winkel waarin naast koffie en fietsreparaties ook exclusieve fietsen worden aangeboden. In de Vogelvrije Fietser van januari van dit jaar is een uitgebreid artikel over deze zaak te lezen. Voor het geval u dat artikel nog niet hebt gelezen, uw redacteur kan uit de eerste hand verzekeren dat ze er heerlijke (om niet te zeggen heel erg goede) koffie schenken. Ook de taart was niet te versmaden. Dus als u uzelf wilt trakteren, fiets er eens langs.

advertentie

- Bewaakte fietsenstallingen in de gemeenten: Alphen a/d Rijn, Delft, Den Haag, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Zoetermeer.
- Bewaakte fietsenstallingen bij diverse scholen.
- Geheel verzorgde stallingen bij evenementen en festivals.
- Fietskluisen, fietstrommels en buurtstallingen.

Voor meer informatie: 070-3942211
www.biesieklette.nl

FAHRENHEITSTRAAT

Er is overeenstemming bereikt hoe de Fahrenheitstraat tussen de Laan van Meerdervoort en de Segbroeklaan er binnenkort uit gaat zien. Dit deel wordt een 30 km/uur gebied. Het asfalt wordt vervangen door klinkers. Het verkeer blijft dus wel chaotisch, maar de snelheid van het autoverkeer wordt minder.

BANKASTRAAT

Ook de Bankastraat, onderdeel van een der toekomstige steroutes, wordt over de hele lengte fietsvriendelijk ingericht. We zijn benieuwd.

ERASMUSWEG

Op sommige stukken is de strook tussen de autoparkeerplaatsen en het fietspad is zo breed uitgevallen dat er gemakkelijk auto's kunnen staan. Maar hoe komen die auto's daar terecht? Niet zo moeilijk om te raden: via het fietspad, die fietsers remmen wel of wijken uit. Toch?

LVM EN JAVA STRAAT

Voor de smalle gedeeltes tussen Carnegielaan en Scheveningseweg ligt een gemeentelijk plan om één rijbaan voor het autoverkeer om te zetten in een vrijliggend fietspad in tegengestelde richting. In een klankbordgroep hebben bewoners, ondernemers, Rover en Fietsersbond elkaar met enige aanpassingen kunnen vinden in het voorgelegde plan. Het duurt nog wel even voordat de resultaten op straat zichtbaar worden.

GROOT HERTOGINNELAAN EN LVM

Bij de herinrichting van de Groot Hertoginnelaan en de Laan van Meerdervoort tussen het Azaleaplein

en de Thorbeckelaan worden geen opstaande randjes aangelegd tussen de aan te leggen fietspaden en trottoirs, maar overrijdbare afscheidingen. Deze keuze maakt de fietspaden een stuk veiliger. Opstaande randjes leiden in de praktijk te vaak tot eenzijdige ongelukken.

HOBHEMA STRAAT

De herinrichting van de Hobbemastraat tussen het Om en Bij en het Paletplein gaat door volgens plan van de gemeente. Dat betekent voor de fiets aan beide zijden een fietsstrook van 1,60 m breed tussen geparkeerde auto's en de trambaan. Onveiliger kun je het niet bedenken. Handboeken op dit gebied bevelen dit dan ook niet aan. Onze eerdere voorstellen ter verbetering van de positie van de fietser vonden helaas geen genade in de ogen van de gemeente. Er wordt nu een vrijliggend fietspad voor opgevoerd. De maximum snelheid voor het autoverkeer blijft 50 km per uur.

OVERSTEEK IJSClubWEG

Het deel van de IJscclubweg tussen de Juliana van Stolberglaan en de Carel Reinierszkade wordt heringericht met vrijliggende fietspaden. Dit gaat ten koste van tientallen autoparkeerplaatsen. De oversteek bij de molen wordt een stuk veiliger. Dit is een onderdeel van de steroute binnenstad-LeidscheVeen richting Zoetermeer. Een goed ontwerp!

FINNENBURG/BOEKWEITKAMP

Eindelijk is beslist dat de fietspaden worden aangelegd die op deze route nog ontbraken. De Fietsersbond kan zich vinden in de voorstellen en hoopt nu op een spoedige uitvoering.

NOORDWAL/BILDERDIJKSTRAAT

De brug ter plekke blijft minstens een jaar buiten bedrijf. Voor voetgangers en fietsers heeft de gemeente een tijdelijke brug aangebracht. Prima idee. Om het autoverkeer te weren zijn er zes paaltjes geplaatst. Op verzoek van de Fietsersbond zijn drie paaltjes verplaatst en is een onnodig eilandje opgedoekt.

FIETSSTROKEN

De Fietsersbond vraagt aandacht bij de politiek en de ambtenaren voor het fenomeen fietsstroken. Die zijn er in alle soorten en maten en ze worden toegepast als er niet voldoende ruimte is voor het fietsverkeer. Voor de veiligheid van de fietser moeten zij niet te smal zijn en niet – tenzij onder voorwaarden – liggen naast geparkeerde auto's. In een volgend nummer van de Fietsbel besteden wij er meer aandacht aan. Wie nu al geïnteresseerd is kan informatie vinden op: <http://haagseregio.fietsersbond.nl/node/547>

erasmusweg: automobilisten wachten niet met rijden tot alle fietsers weg zijn

WAAR FIETST UW REDACTIE OP?

Rob heeft een Trek hybride-fiets met voorvering plus achterkoppeling voor een karretje, en een in zeer slechte staat verkerend reserve-exemplaar van Giant. Een deel van de winter monteert hij sneeuwbanden met spikes om vervolgens fluitend op weg te gaan. Verder beschikt hij in het gehele land over een vrijwel onbeperkt assortiment OV-fietsen. Hij kreeg onlangs een opknop-exemplaar aangeboden van de enige echte Pedersen. Hij heeft het

aanbod met pijn in het hart heeft afgeslagen, het redactiewerk gaat voor. Ruud heeft drie fietsen en een tandem. Voor dagelijks gebruik rijdt hij op een Azor met een groot frame. Hij neemt zijn oude afgetrapte Gazelle als de fiets in de NS-stalling moet, en een vouwfiets als de fiets meegaat in trein en metro. De tandem is een helaas weinig gebruikt erfstuk.

Anneke heeft twee fietsen. Een zwarte

omafiets van Batavus met drie versnellingen en een voordrager met rieten mand voor woon-werkverkeer en voor vrije tijd, en als reserve een donkerrode omafiets, ook van Batavus maar zonder extra voorzieningen. Hiermee heeft de redactie in totaal acht fietsen ofwel 2,6 fiets per persoon, ruim boven het landelijk gemiddelde dat op circa 1,1 fiets per persoon ligt (Nederland heeft ongeveer 19 miljoen fietsen). ■

INFORMATIE VOOR FIETSERS

HANDIGE ADRESSEN

Fietsersbond Haagse regio
Postbus 11638
2502 AP Den Haag
info@fietsersbondhaagseregio.nl
haagseregio.fietsersbond.nl
www.fietsindeknel.nl

Haags Milieucentrum
Esperantoplein 8
2518 LE Den Haag
Tel. 070 302 99 52
info@haagsmilieucentrum.nl

www.haagsmilieucentrum.nl
Fietsersbond Zoetermeer
Contactpersoon: Theo Hebing
Salomeschouw 14 A
2726 JT Zoetermeer
☎ 06 36501379
zoetermeer@fietsersbond.nl

Fietsersbond, Landelijk Bureau
Postbus 2828
3500 GV Utrecht
☎ 030 - 291 81 71
info@fietsersbond.nl
www.fietsersbond.nl
www.fietsersbond.nl/meldpunt/output

Slecht wegdek, overhangend groen, glas op de weg, etc., etc.: dat betekent werk aan de winkel voor de gemeente. U kunt op onderstaande adressen terecht met klachten over het beheer van de openbare ruimte in uw gemeente:

Den Haag
Spui 70
Postbus 12 600
2500 DJ Den Haag
☎ 14070
contactcentrum@dsb.denhaag.nl

Leidschendam-Voorburg
Koningin Wilhelminalaan 2
2264 BM Leidschendam
☎ 14070
Raadhuisstraat 47a
2271 DG Voorburg
meldpuntopenbareruimte@leidschendam-voorburg.nl

Rijswijk
Bogaardplein 15
2284 DP Rijswijk
☎ 14070
www.rijswijk.nl

Wassenaar
Johan de Wittstraat 45
Postbus 499
2240 AL Wassenaar
☎ 070 - 5122222
meldpunt openbare ruimte:
☎ 070- 5122265
meldpunt@wassenaar.nl

Westland
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
☎ 0174 - 673673
meldpunt leefomgeving:
☎ 0174 673499
www.gemeentewestland.nl

Zoetermeer
Stadhuisplein 1
2711 EC Zoetermeer
Bezoekersingang: Markt 10
☎ 079 - 346 8000
www.zoetermeer.nl

KLACHTEN

WORD LID

Fietsproblemen in uw omgeving? De Fietsersbond helpt! Word nu lid!

Alles wat u in dit blad kunt lezen heeft tijd gekost, en geld. Help ons door te gaan.

Lid worden gaat het gemakkelijkst via de landelijke website:
www.fietsersbond.nl/lidworden

U kunt daar zien dat u een welkomstgeschenk krijgt en wat precies de bedragen en termijnen zijn voor de contributie. Fietsbel op uw deurmat is een terugkerend cadeau.

Stuur uw reactie of bijdrage voor het volgende nummer op vóór 15 september naar fietsbel.denhaag@gmail.com

RECTIFICATIE

Het fenomeen fietsstraat is zo nieuw dat zelfs de redactie er geen raad mee wist. In het voorgaande nummer stond bij het bericht over de fietsstraat in Wassenaar badinerend: “de fietsstrook wordt kortstondig onderbroken door een boomspegel”. Maar... de fietsstrook ligt middenop het wegdek, in scharlaken, en de zwarte marges erlangs zijn bedoeld als uitwijkruimte voor auto's die de gastvrijheid van de fietsstraat benutten.

KORTING

Wist u dat u als lid van de Fietsersbond korting kunt krijgen bij bijvoorbeeld restaurants en fietsmakers? Op de site van de landelijke Fietsersbond leest u daarover meer, onder het kopje *Korting voor leden*.

ZET UW FIETS GOED VAST!

Deze foto toont weer eens aan dat wat er goed is vastgemaakt, zich niet snel laat stelen. Een regelmatig terugkerend advies van Fietsbel aan zijn lezers is dan ook om uw fiets ergens aan vast op slot te zetten. De eigenaar van deze standaard heeft dat zich goed ter harte genomen. Jammer dat hij niet de ketting ook door het eens bijbehorende wiel en frame had gehaald....